Asia: EU/852/2025-VNK-8 Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunto asiasta Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

Kiitämme mahdollisuudesta lausua komission uudesta rahoituskehyksestä vuosille 2028–2034. Pidämme uutta rahoitusmallia pääosin Suomen etujen mukaisena ja pidämme tärkeänä, että tulevassa EU:n rahoituskehyksessä korostetaan ruokaturvaa, kilpailukykyä ja huoltovarmuutta. Katsomme kuitenkin, että kalatalouden asemaa ja merkitystä ei ole tuotu esille riittävästi, ja se on jäänyt esityksessä muiden toimintojen varjoon.

Kannanotto

Ehdotamme, että rahoituskehykseen lisätään erillinen kirjattu linjaus, jossa:

1. Turvataan kalatalouden ja sen rahoituksen autonomia suhteessa maatalouteen.
2. Tunnustetaan kalatalouden merkitys ruokaturvan, huoltovarmuuden ja alueellisen elinvoiman kannalta.
3. Varmistetaan kalatalouden riittävä ja kohdennettu rahoitus tulevassa EU:n rahoituskehyksessä, laajalla toimenpidepohjalla ja innovaatio-ohjelmien jatkuvuus huomioiden.
4. Sovitaan mittareiden kansallisesta määrittelyoikeudesta, jotta kalatalouden tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta voidaan arvioida Suomen olosuhteisiin ja erityispiirteisiin nähden.

Näin varmistetaan, että kalatalous säilyy elinvoimaisena ja tunnistettuna osana suomalaista ja eurooppalaista ruokajärjestelmää sekä huoltovarmuutta.

Perustelut

Kalatalous on oma, itsenäinen elinkeinosektorinsa, jolla on erillinen lainsäädäntö, hallinto ja toimintaympäristö. Kalatalouden rahoitus ja asema tulee säilyttää autonomisena ja erillisenä esimerkiksi maataloudesta myös tulevassa EU:n rahoituskehyksessä. Kalatalous on pieni, mutta strategisesti merkittävä toimiala. Se tuottaa kotimaista, vastuullista ja uusiutuvaa ruokaa, vahvistaa huoltovarmuutta ja ruokaturvaa sekä ylläpitää elinvoimaa rannikko- ja sisävesialueilla. Ala tukee vihreää siirtymää esimerkiksi laivaston energiatehokkuutta parantavien hankkeiden kautta. Kalatalous on näin osa Suomen ja koko unionin strategista omavaraisuutta ja kriisinkestävyyttä.

Uuden rahastokauden rakenteessa korostuvat kansallinen ohjaus ja joustavuus. Tämä nähdään kalatalouden näkökulmasta selkeänä vahvuutena, sillä Suomen erityispiirteet voidaan huomioida aiempaa paremmin. Ketterämpi ja tulos- sekä vaikuttavuusperusteisempi järjestelmä lisää rahoituksen kannattavuutta ja mahdollistaa toimenpiteiden kohdentamisen paikallisten tarpeiden mukaan. Pidämme tätä suuntaa erittäin hyvänä ja tarkoituksenmukaisena.

Samalla on kuitenkin tunnistettava, että EU:n kokonaisbudjetin pieneneminen voi heijastua myös kalatalouteen. Ala on pienimuotoinen, kehittämis- ja investointitarpeiltaan merkittävä, ja siksi EU:n ja kansallisen rahoituksen jatkuvuus on elintärkeää kalataloustoimialalle. Jatkossakin on tärkeää säilyttää laaja kirjo erilaisia tuettavia toimenpiteitä, jotta voidaan vastata alan moninaisiin tarpeisiin –

elinkeinon kannattavuuden vahvistamisesta osaamisen kehittämiseen ja uusiin investointeihin. Erityisesti on varmistettava myös innovaatio-ohjelmien jatkuvuus, sillä ne ovat keskeisiä alan kehittymisen, uudistumisen ja kilpailukyvyn edellytyksiä.

Kalatalous tarvitsee oman, tunnistettavan rahoituksen, jolla voidaan tukea alan kilpailukykyä ja uudistumista, edistää kestävää vesiviljelyä ja kalavarojen hoitoa sekä mahdollistaa energiatehokkuutta ja vähäpäästöisiä ratkaisuja tukevia investointeja, jotka vahvistavat alan ympäristökestävyyttä. Toisaalta kalatalouden toimintaan tulisi myös voida hakea rahoitusta laajalti eri lähteistä, jotta rahoituksen riittävyydestä voidaan varmistua.

Erityisen tärkeää on, että kalatalouden tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta mitataan kansallisesti määritellyin mittarein, jotta seuranta vastaa Suomen olosuhteisiin ja toimialan todellisiin tavoitteisiin. Jos mittarit määritellään EU:n lähtökohdista, vaarana on, että kansalliset erityispiirteet jäävät huomiotta ja rahoitusta ei pystytä kohdentamaan mahdollisimman vaikuttavasti ja tuloksellisesti. Kalatalouden merkitys ruokaturvan ja huoltovarmuuden kannalta on kiistaton. Jos kalatalous jätetään rahoituskehyksessä osaksi maataloutta tai sen näkyvyys jää vähäiseksi, vaarantuu alan tulevaisuus, toimialan kannattavuus ja alan houkuttelevuus uusille yrittäjille.

Tämä asiakirja KEHA/31115/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/31115/2025 har godkänts elektroniskt

Saarnio Nina 17.10.2025 12:50